

Na podlagi 45. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/2002 in 103/2007) in ob upoštevanju načela enakosti žensk in moških pri zaposlovanju in poklicnem delu izdajam

NAVODILO o zaščiti človekovega dostojanstva na Osnovni šoli ŠALOVCI

1. člen

Odpraviti je treba vsako ravnanje, ki krati dostojanstvo žensk in moških na delovnem mestu in v delovnih razmerjih na vseh ravneh zavoda.

2. člen

Vsaka oseba, ki dela v zavodu, ne glede na položaj in pogodbo o zaposlitvi, ima pravico do spoštovanja svojega dostojanstva in še posebej do učinkovite zaščite pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem ne oziraje se na to, katera konkretna oseba jo nadleguje in trpinči.

3. člen

Zaščita pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem v zavodu je določena in bo uresničena v skladu z določbami Zakona o delovnih razmerjih.

4. člen

Zaveza zavoda glede spolnega in drugega nadlegovanja ali glede trpinčenja velja za vse zaposlene v zavodu, ne glede na posebnosti njihovih pogodb o zaposlitvi.

5. člen

Ravnatelj, njegov pomočnik, vodje podružnic, vodje enot vrtcev bodo zagotovili, da bodo načela in postopki, ki veljajo v zvezi z zaščito pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem, spoštovani in ustrezno uporabljeni.

6. člen

Z navodilom se seznanijo vsi zaposleni na običajen način. Objavi se tudi na spletnih straneh zavoda.

7. člen

Navodilo stopi v veljavo 1. 6. 2008.

Jolanda Lazar,
ravnateljica:

PRILOGA: Postopki in ukrepi proti spolnemu in drugemu nadlegovanju ali proti trpinčenju na delovnem mestu

I. Izjava o zavezi proti spolnemu in drugemu nadlegovanju ali proti trpinčenju na delovnem mestu

Ravnatelj se zavzema in namerava ustvariti delovno ozračje, v katerem ženske in moški spoštujejo drug drugega. V okviru zavoda se bo sprejelo vse potrebno, da bo zagotovljeno, da v delovnem okolju ne bo spolnega in drugega nadlegovanja ali ne bo trpinčenja na delovnem mestu.

Ta zaveza temelji na načelu, da je vsakršno kratenje človekovega dostojanstva in integritete nevzdržno in nesprejemljivo. Z delovnih mest in iz delovnih razmerij je potrebno odpraviti vsakršno ravnanje, ki krati dostojanstvo žensk in moških.

Še posebej temelji ta zaveza na obveznosti ravnatelja, da skrbi za varovanje dostojanstva zaposlenih oseb pri delu (45. člen Zakona o delovnih razmerjih).

Zaveza zavoda glede spolnega in drugega nadlegovanja ali glede trpinčenja velja za vse zaposlene v podjetju, ne glede na posebnosti njihovih pogodb o zaposlitvi.

Vsaka oseba, ki dela v zavodu, ne glede na njen položaj in vrsto pogodbe o zaposlitvi, ima pravico in dolžnost, da tedaj, ko se sooči s primerom spolnega in drugega nadlegovanja ali s primerom trpinčenja na delovnem mestu, poroča o ravnanju, ki ga je prestala, zagotovljena ji mora biti ustrezna in učinkovita zaščita.

Namen tega je preprečiti, da bi do spolnega in drugega nadlegovanja ali do trpinčenja prihajalo in, kadar je potrebno, narediti konec spolnemu in drugemu nadlegovanju ali konec trpinčenju s tem, da se začne hitro izvajati postopke, predvidene v ta namen.

Dejanje spolnega in drugega nadlegovanja ali dejanja trpinčenja se obravnava kot kršitev obveznosti iz delovnega razmerja, kar ima lahko za posledico odpoved pogodbe o zaposlitvi ali disciplinsko sankcijo.

II. Opredelitev pojmov

Spolno nadlegovanje

Spolno nadlegovanje pomeni vsako fizično, verbalno ali neverbalno ravnanje spolne narave ali drugo na spolu temelječe vedenje, ki žali dostojanstvo žensk in moških pri delu, ne glede na to, ali je oseba, ki ga zagreši, nadrejena ali hierarhično na isti ravni, in v primeru, ko je tako ravnanje nezaželeno ali žaljivo za osebo, na katero se naslavlja, in ko ustvari zastrašujoče, sovražno ali ponižujoče delovno okolje zanj.

Spolno nadlegovanje je lahko:

- verbalno (neželeno osvajanje, pohotni pogledi ali žaljivo spogledovanje; neželeno spreminjanje službenih tem v spolne; neželeni ponavljajoči se predlogi za druženje in zmenke; moteče bahanje osebe s spolnimi podvigi; neželeni opolzki komentarji, ki se nanašajo na oblačenje, telo ali videz; neželeni predlogi v zvezi s spolnostjo ali siljenje k spolni dejavnosti; neželene zgodbe, šale ali sugestivni komentarji s spolno vsebino; neželene sugestivne pripombe in opazke, namigovanja; postavljanje neželenih osebnih vprašanj v zvezi z mojim družabnim ali spolnim življenjem; neželeno naslavljanje in podobno)
- neverbalno (neželene spolne sugestivne geste ali strmenje v dele mojega telesa; neželeno razkazovanje spolnih organov; neželena elektronska sporočila, pisma, telefaksi in drugi material s spolno vsebino)
- fizično (nepotrebno dotikanje, trepljanje, ščipanje, tesno približevanje osebe, neželena masaža vratu, ramen; vsiljeni spolni odnos – posilstvo; neželeno ali izsiljeno objemanje ali poljubljanje; spolni napad –poskus posilstva) in
- karierno (obljubljena višja plača, napredovanje ali kakšna ugodnost, če pristanem na ravnanje spolne narave – zmenek, spolni odnos).

Bistvena značilnost spolnega nadlegovanja je, da ga oseba, na katero se naslavlja, ne želi. Dogodek je mogoče imeti za spolno nadlegovanje, če je zadeva dovolj resna. Stvar vsake posamezne osebe je, da se odloči, kakšno ravnanje je zanjo sprejemljivo in kaj ima za žaljivo. Prav nezaželenost nekega ravnanja je tisto, po čemer se spolno nadlegovanje razlikuje od dobrodošlega in vzajemnega prijateljskega vedenja.

Nadlegovanje

Nadlegovanje je vsako neželeno vedenje, povezano s katero koli osebno okoliščino, z namenom prizadeti dostojanstvo osebe ali ustvariti zastraševalno, sovražno, ponižujoče, sramotilno ali žaljivo delovno okolje, ali s takšnim učinkom.

Takšna ravnanja so lahko:

- nadlegovanje zaradi spola (fizična napadalnost do mene, ker sem ženska/moški; zastraševalno obnašanje do mene, ker sem ženska/moški; sramotilno obrekovanje, žaljenje, ker sem ženska/moški; posmehovanje ali poniževanje, ker sem ženska/moški; pripovedovanje laži ali razširjanje govoric o mojem spolnem življenju)
- nadlegovanje zaradi vere (zastraševalno obnašanje do mene zaradi moje vere; posmehovanje ali ponižanje zaradi moje vere; fizična napadalnost do mene zaradi moje vere; neželene zgodbe, šale, komentarji na račun moje vere; sramotilno obrekovanje, žaljenje zaradi moje vere)
- nadlegovanje zaradi spolne usmerjenosti (sramotilno obrekovanje, žaljenje, ker sem gej ali lezbijka; zastraševalno obnašanje ali fizična napadalnost do mene, ker sem gej ali lezbijka; posmehovanje ali poniževanje zaradi moje spolne usmerjenosti; pripovedovanje laži ali razširjanje govoric, neželene zgodbe, šale, komentarji na račun moje spolni usmerjenosti)
- nadlegovanje zaradi invalidnosti, zdravstvenega stanja (sramotilno obrekovanje ali žaljenje, posmehovanje ali poniževanje, ker sem invalid; sramotilno obrekovanje ali žaljenje, posmehovanje ali poniževanje zaradi moje bolezni)
- nadlegovanje zaradi narodnosti, rase (neželene zgodbe, šale, komentarji zaradi moje narodnosti ali rase; zastraševalno obnašanje do mene, ker

govorim drugačen jezik kakor večina; sramotilno obrekovanje ali žaljenje zaradi moje narodnosti ali rase; fizična napadalnost do mene zaradi narodnosti ali rase; posmehovanje ali poniževanje, ker sem drugačne narodnosti kot ostali)

- nadlegovanje zaradi izobrazbe (posmehovanje ali poniževanje, ker nisem izobražen kakor večina; sramotilno obrekovanje ali žaljenje zaradi moje izobrazbe)
- nadlegovanje zaradi starosti (fizična napadalnost do mene zaradi moje starosti; neželene zgodbe, šale, komentarji zaradi moje starosti; posmehovanje ali poniževanje zaradi moje starosti)
- karierno nadlegovanje zaradi spola, vere, spolne usmerjenosti, invalidnosti, zdravstvenega stanja, narodnosti, rase, izobrazbe ali starosti (grožnje z negativnimi posledicami, če odklonim ali se zoperstavim kateremu od tukaj naštetih ravnanj).

Trpinčenje na delovnem mestu (mobing)

Mobing je motena komunikacija na delovnem mestu, ki je izrazito obremenjena s konflikti med sodelavci ali med podrejenimi in nadrejenimi, pri tem pa je napadena oseba v podrejenem položaju in izpostavljena sistematičnemu in dlje časa trajajočim napadom ene ali več oseb z namenom, da se jo izrine iz delovne sredine.

Prof. dr. Leyman je mobing je razdelil na pet skupin, vsaka skupina ima njej značilna dejanja in sicer:

SKUPINA

DEJANJA

I. Napadi zoper izražanje oz. komuniciranje

1. Omejevanje možnosti komuniciranja s strani nadrejenega
2. Prekinjanje govora, jemanje besede
3. Omejevanje možnosti komuniciranja s strani sodelavcev
4. Kričanje oz. zmerjanje
5. Nenehno kritiziranje dela
6. Kritiziranje osebnega življenja
7. Nadlegovanje po telefonu
8. Verbalne grožnje in pritiski
9. Pisne grožnje
10. Izmikanje neposrednim kontaktom, odklonilne geste in pogledi
11. Dajanje nejasnih pripomb

II. Ogrožanje osebnih socialnih stikov

12. z mobirancem se nihče več noče pogovarjati
13. ignoriraje, če žrtev koga sama nagovori
14. premestitev v slab delovni prostor, ki je stran od sodelavcev
15. sodelavcem je prepovedano komuniciranje z mobirancem,
16. splošna ignoranca zaposlenih v podjetju

III. Ogrožanje ter napadi zoper osebni ugled

17. obrekovanje za hrbtom
18. širjenje neresničnih govoric
19. poskusi smešenja žrtve
20. izražanje domnev, da je žrtev psihični bolnik
21. poskusi prisile v psihiatrični pregled
22. norčevanje iz telesnih hib
23. oponašanje vedenja z namenom, da se nekoga smeši
24. napad na politično oz. versko prepričanje žrtve

25. norčevanje iz zasebnega življenja
26. norčevanje iz narodnosti
27. siljenje k opravljanju nalog, ki žalijo samozavest mobiranca
28. delovne napore se ocenjuje napačno oz. žaljivo
29. dvom v poslovne odločitve žrtve
30. žrtev je pogosto deležna kletvic in obcesnih izrazov
31. mobirana oseba je deležna poskusov spolnega zblíževanja in različnih »spolnih ponudb«

IV. Napadi in onemogočanje kvaliteta dela

32. Mobiranec ne dobiva novih delovnih nalog
33. Odvzete so mu delovne naloge, žrtev si tudi sama ne more najti več dela
34. Dodeljevanje nalog, ki so daleč pod sposobnostjo žrtve
35. Dodeljevanje nalog, ki so pod nivojem kvalifikacije žrtve
36. Dodeljevanje novih nalog, pogostejše kot drugim sodelavcem
37. Dodeljevanje nalog, ki žalijo dostojanstvo
38. Dodeljevanje nalog nad nivojem kvalifikacije z namenom diskreditacije

V. Napadi zoper zdravje

39. Dodeljevanje zdravju škodljivih nalog
40. Grožnje s fizičnim nasiljem
41. Uporaba lažjega fizičnega nasilja z namenom, da se žrtev »disciplinira«
42. Fizično zlorabljanje
43. Namerno povzročanje škode in stroškov posamezniku
44. Namerno povzročanje psihične škode doma ali na delovnem mestu
45. Spolni napadi

III. Preprečevanje / Informiranje

Osveščanje in informiranje sta najboljša načina preprečevanja spolnega in drugega nadlegovanja ali preprečevanja trpinčenja na delovnem mestu. Več možnosti je, da se bo oseba, ki ugotovi, da je njeno vedenje mogoče opredeliti kot spolno in drugo nadlegovanje ali trpinčenje in ki je nedvoumno informirana, kakšna je zaveza organizacije s tem v zvezi in kakšni ukrepi so predvideni za to, da se zagotovi izvajanje te zaveze, takemu ravnanju izognila. Podobno pa je za osebo, ki je dobro informirana o svojih pravicah in o sredstvih, ki so na voljo za ureditev situacije, ki to spodbuja, da naredi konec nezaželenemu ravnanju in da prijavi tako ravnanje, če mu je izpostavljena.

Zaradi funkcije preprečevanja bo vsaka oseba, ki dela v prostorih našega zavoda, ne glede na njen položaj ali vrsto pogodbe o zaposlitvi, dobila potrebne informacije o zavezi našega zavoda v zvezi s spolnim in drugim nadlegovanjem ali v zvezi s trpinčenjem na delovnem mestu. Te informacije bodo sporočene vsem zaposlenim, vključene pa bodo tudi v uvajanje v delo za osebe, ki se bodo na novo zaposlile. Te informacije bodo vedno na voljo tudi v tajništvu.

Dejavnosti osveščanja bodo organizirane v okviru dodatnega usposabljanja, še posebej za ravnatelja, pomočnika ravnatelja, vodje podružnic, vodje enot in oseb, ki so še zlasti odgovorne za uresničevanje te zaveze in morajo pomagati zagotavljati, da v delovnem okolju ne bo spolnega in drugega nadlegovanja ali trpinčenja.

IV. Nasveti in pomoč zaposlenim

V skladu z zavezo, ki zadeva zaščito osebnega dostojanstva našega zavoda, se lahko vzpostavi svetovalna služba ali določi eno osebo, ki nudi podporo žrtvi v primeru spolnega in drugega nadlegovanja ali v primeru trpinčenja na delovnem mestu. Njihova naloga je, da poslušajo, da informirajo o zavezi našega zavoda s tem v zvezi in o postopkih, da svetujejo in da storijo vse tisto, o čemer se dogovorijo z žrtvijo.

Pri opravljanju te naloge deluje svetovalna služba ali določena oseba samostojno, neodvisno od hierarhične strukture podjetja. Opravljanje naloge je zaupne narave.

Od svetovalne službe ali osebe se pričakuje, da žrtev posluša, ji ponudi nasvet, jo informira o postopkih, ki so ji na voljo in, če jo za to zaprosi, da jo spremlja in ji pomaga pri korakih, ki jih stori, da bi rešila problem.

Vse informacije, ki jih pridobi svetovalna služba ali oseba v tej funkciji, so zaupne in se jih brez soglasja žrtve ne sme uporabiti v nikakršen namen.

Za svetovalno službo ali osebo se imenuje tisti, za katerega se ugotovi, da uživa zaupanje med zaposlenimi.

Seznam oseb svetovalne službe ali osebe je treba razdeliti med zaposlene, na voljo pa mora biti tudi v tajništvu zavoda.

V. Odgovornosti

Odgovornost vseh zaposlenih je, da pomagajo zagotoviti delovno okolje, v katerem je človekovo dostojanstvo spoštovano.

Posebna dolžnost ravnatelja in vodilnih oseb je, da nudijo podporo vsakomur, ki se pritoži glede spolnega in drugega nadlegovanja ali glede trpinčenja, da govorijo z domnevnim storilcem, da zagotovijo, da nadlegovanje preneha in da poskrbijo, da se problem učinkovito reši.

VI. Usposabljanje

Zavod v skladu s finančnimi zmožnostmi poskrbi za potrebno usposabljanje svetovalne službe ali osebe, ki nudi podporo žrtvi in oseb s posebnimi odgovornostmi pri uresničevanju zaveze našega zavoda v zvezi s spolnim in drugim nadlegovanjem ali trpinčenjem na delovnem mestu.

VII. Postopki

A. Neformalno reševanje problema

Oseba, ki se sooči s spolnim in drugim nadlegovanjem ali trpinčenjem na delovnem mestu, naj skuša problem, ko se prvič pojavi, rešiti neformalno, in naj od osebe, ki jo nadleguje, naravnost zahteva, da z nezaželenim ravnanjem preneha.

Če se izkaže, da je za žrtev pretežko, da bi to opravila sama, si lahko priskrbi potrebno pomoč zavoda. Poleg tega, da dobi pomoč kolega oziroma kolegice, ki si ga sama izbere, bo nemara poiskala podporo pri kateri od oseb svetovalne službe ali osebe, ki nudi podporo žrtvi v primeru spolnega in drugega nadlegovanja ali trpinčenja.

Kot del neformalnega postopka se bo oseba, ki je žrtev spolnega in drugega nadlegovanja ali trpinčenja, nemara s pomočjo – če je potrebna – svetovalne službe ali osebe, na katero se je obrnila, svojega ravnatelja obvestila o dejstvih v zvezi s to zadevo in zaprosila, za potrebne korake, da se problem učinkovito reši. Glede na okoliščine se bo nemara obrnila na sindikalnega zaupnika ali predsednika sveta zavoda.

B. Formalni postopek

Kadar prizadevanja, da bi problem rešili neformalno, spodletijo ali kadar je rezultat nezadovoljiv, oziroma kadar so neformalni poizkusi, da bi rešili zadevo, neustrezni, oseba, ki utrpi spolno in drugo nadlegovanje ali trpinčenje, o zadevi pisno obvesti ravnatelja. Pritožba mora biti obrazložena, navedena morajo biti dejstva ter morebitni dokazi (listine, priče) in druge pomembne okoliščine.

Ko je ravnatelj zavoda na tak način obveščen o zadevi, bo glede ne teže dejanja ocenil in odločil ali bo postopek vodil sam ali bo imenoval tričlansko komisijo, ki bo opravila predhodno notranjo preiskavo, in sicer tako, da so spoštovane pravice obeh strani, tako osebe, ki je prijavila spolno nadlegovanje, kot domnevnega nadlegovalca. V komisijo imenuje predstavnika delodajalca, predstavnika zaposlenih in osebo po lastni izbiri, ta oseba je lahko tudi sindikalni zaupnik. O preiskavi komisija napiše poročilo z ugotovitvami in ga dostavi ravnatelju.

Glede na rezultate te preiskave lahko ravnatelj zavoda sproži disciplinski postopek na podlagi Zakona o delovnih razmerjih in v tem primeru po opravljenem zaslišanju domnevnega nadlegovalca lahko izreče ustrezno disciplinsko sankcijo. Če ravnatelj na podlagi ugotovitev komisije ugotovi, da gre za hujšo ali ponavljajočo se kršitev, lahko zoper nadlegovalca uvede postopek odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga (88. člen Zakona o delovnih razmerjih).

Oseba, ki je prijavila spolno in drugo nadlegovanje ali trpinčenje, bo obveščena o dejavnostih, ki sledijo njeni pritožbi.

Proti zaposleni osebi, ki bi šikanirala ali se maščevala osebi, ki je prijavila spolno in drugo nadlegovanje ali trpinčenje, in proti pritožniku, ki je vložil pritožbo zato, da bi škodoval drugi osebi, je mogoče uvesti disciplinski postopek.

O vprašanjih glede postopka, ki niso podrobno urejena se neposredno uporabljajo določbe ZDR in na njem temelječih predpisih ter določbe specialne zakonodaje, ki velja za področje šolstva.